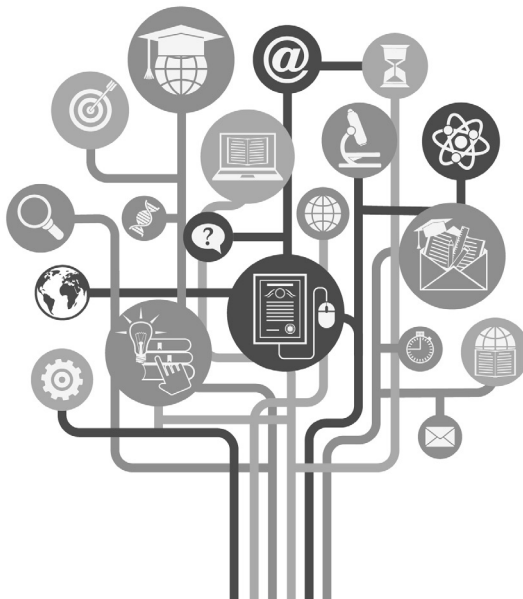

ปัญหาในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือ
จำเลยในคดียาเสพติดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทย พุทธศักราช 2560

The Problem in Protection of the Rights And Liberties of
the Alleged Offenders or the Defendants in Drug Cases
under the Constitution of The Kingdom of Thailand B.E.2560

ภิญญาพัชญ์ ทিবวงษา
Pinyapat Tibwongsa

ปัญหาในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดี ยาเสพติดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*

The Problem in Protection of the Rights And Liberties of
the Alleged Offenders or the Defendants in Drug Cases under
the Constitution of The Kingdom of Thailand B.E.2560

ภิญญาพัชญ์ ตีบวงษา¹

Pinyapat Tibwongsa

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพฯ 10220 ประเทศไทย

Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakon Rajabhat University,
Bangkok 10220, Thailand e-mail : Porjai-2558@hotmail.com

Received : September 27, 2021 Revised : March 3, 2022 Accepted : March 21, 2022

บทคัดย่อ

วิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ในการหาคำตอบเพื่อการพัฒนาการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดียาเสพติดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีวิทยากรวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์ เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม โดยคำตอบที่ได้มานั้นนำไปพัฒนา และแก้ไขกฎหมายตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564

ข้อค้นพบของการวิจัย คือ คำตอบของการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดียาเสพติด ความหมายของคำว่า จำหน่าย บทบัญญัติเกี่ยวกับปริมาณยาเสพติดประเภท 1 และโทษทางอาญาในคดียาเสพติดบางกรณีที่มีความไม่เหมาะสมสำหรับใช้บังคับในปัจจุบัน โดยข้อค้นพบนี้นำไปสู่การจัดทำกฎหมายต้นแบบเพื่อการพัฒนาพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564

* บทความนี้เป็นหนึ่งของวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เรื่อง ปัญหาในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดียาเสพติดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2562

ข้อเสนอแนะการวิจัย โดยศึกษาพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ที่ยกเลิกไปแล้ว เกี่ยวกับการกำหนดปริมาณยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 ตามมาตรา 15 วรรคสาม และโทษทางอาญา มาตรา 65 ถึง มาตรา 67 เพื่อเสนอแนะพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ในบางกรณีให้เกิดความเป็นธรรมคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดียาเสพติดมากยิ่งขึ้น
คำสำคัญ : สิทธิและเสรีภาพ; ผู้ต้องหา; จำเลย; คดียาเสพติด

Abstract

This research aims to find answers for more effective development of protection of rights and liberties of the alleged offenders or the defendants in drug cases under the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560. The qualitative research science consists of document research, in-depth interviews, and group chat. The answers obtained are used to develop and amend the law under the Act Promulgating the Drug Code, B.E. 2564.

The findings of the research were the answer to the protection of rights and (freedoms) liberties of the alleged offenders or the defendants in drug cases; the meaning of the word “sell”; the provisions relating to the quantity of narcotics of category I and criminal penalties in some cases of narcotics that are unsuitable for use at present These findings led to the creation of a model law for the development of the Act Promulgating the Narcotics Code B.E. 2564.

By analyzing the Narcotics Act B.E. 2522 which has been repealed. on the determination of the amount of narcotics of category 1 under section 15, paragraph three, and criminal penalties section 65 to section 67, the researcher recommended an act to apply the Narcotics Code B.E. 2564. in some cases to be much more fair and better protect the rights and liberties of the alleged offenders or the defendants in drug cases.

Keywords : Rights and liberties; The Alleged Offender; Defendant; Drug Case

บทนำ

การคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเสพติดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 3 ว่าด้วย สิทธิ และเสรีภาพ ของปวงชนชาวไทย มาตรา 25 บัญญัติว่า “สิทธิ และเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือ จำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิ และเสรีภาพที่จะทำการ นั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่น ว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น” ซึ่งการ ที่กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดกำหนดปริมาณยาเสพติดที่ใช้เป็นหลักในการลงโทษนั้น โดยไม่พิจารณาถึงเจตนาของผู้กระทำผิดทางอาญา จึงทำให้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดที่ บัญญัติไว้ละเมิดสิทธิ และเสรีภาพของบุคคล เนื่องด้วยมิได้มองเจตนาผู้กระทำความ ผิดแต่ไปพิจารณาจำนวนยาเสพติดเป็นสำคัญจึงทำให้ผู้ที่เสพยาเสพติดกลายเป็นผู้ค้า ยาเสพติดมีผลให้ต้องถูกกีดรอนสิทธิ และเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย อันอาจสูญเสีย ทรัพย์สินในการถูกดำเนินคดีจำนวนมาก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเสพติด ในปัจจุบันนั้นมีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพที่เหมาะสมและมีทิศทางที่ถูกต้องหรือไม่ อย่างไร เพราะปัญหาการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเสพติดยัง ปรากฏทั้งในสังคมและกระบวนการยุติธรรมซึ่งนับวันทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาทฤษฎี แนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา หรือจำเลยในคดีอาญาเสพติดและวิเคราะห์สภาพการณ์แห่งปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับ สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเสพติดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดในต่างประเทศ เพื่อ พัฒนาและแก้ไขพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564

ทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเอกสารที่เป็นเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิโดยข้อมูลที่รวบรวมนี้ได้จากการค้นคว้าเอกสาร เกี่ยวกับกฎหมายและหลักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพของจำเลยในคดีอาญาเสพติด ซึ่งการวิจัยนี้ได้กำหนดประเภทเอกสารและประเด็นที่ต้องการใช้ในการวิเคราะห์ คือ รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายของประเทศไทย ตลอดจนกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดในต่างประเทศและระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ยังมีเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องที่เป็น ทฤษฎี หลักการ แนวคิด รายงานวิจัย ตำรา บทความของประเทศไทยและต่างประเทศ ข้อมูลเอกสารที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์สำหรับให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับสิทธิของจำเลยในคดีอาญาเสพติดในประเทศไทย โดยได้กำหนดหัวข้อของข้อมูลเอกสารที่เก็บรวบรวมประกอบด้วย

แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพของจำเลยในคดีอาญาเสพติด ทฤษฎีและหลักการที่นำมาใช้ประกอบกรวิเคราะห์สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเสพติดเพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างผู้ค้ายาเสพติดและผู้เสพยาเสพติดและโทษทางกฎหมายที่ควรจะเป็นในประเทศไทย

1. แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน วัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน หลักการลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน ตามวิจัยในเรื่องโทษในคดีอาญาเสพติดใช้โทษที่รุนแรงเพื่อให้เกิดความยำเกรงกฎหมายซึ่งจากสารใช้บังคับกฎหมายที่เป็นอยู่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหเกี่ยวกับยาเสพติดแต่อย่างใดกลับทำให้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกจำกัดมากยิ่งขึ้นทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง วัตถุประสงค์ของทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง หลักการลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง ตามวิจัยในเรื่องโทษเกี่ยวกับการขู่เพื่อยับยั้ง ก็เป็นเรื่องที่สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดในประเทศไทยได้กลับทำให้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกจำกัดมากยิ่งขึ้น

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู วัตถุประสงค์ของทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู หลักการลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูตามที่ได้วิจัยการลงโทษเพื่อฟื้นฟูยังมีกรจำกัดอย่างมากไม่เปิดกว้างให้มีการลงโทษเพื่อฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดตามประเทศอื่น ๆ เช่น ประเทศโปรตุเกส ที่ประสบความสำเร็จในระดับสูง

หลักการกำหนดความผิด Herbert L. Packer ได้ให้หลัก 6 ประการในอันที่จะถือว่าการกระทำเรื่องนั้นควรเป็นความผิดอาญาโดยนำมาพิจารณาบางประการดังนี้

1) การใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับการกระทำดังกล่าวจะไม่มีผลทำให้เกิดการใช้กระบวนการนั้นอย่างเกินขีดความสามารถทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณ การกำหนดความผิดในเรื่องยาเสพติดเรื่องการขายและปริมาณที่ไม่ชัดเจน ย่อมมีผลต่อปริมาณและคุณภาพของความคุ้มค่าและสิทธิและเสรีภาพด้วย

2) ไม่มีมาตรการควบคุมอย่างสมเหตุสมผลอื่น ๆ แล้ว นอกจากการใช้กฎหมายอาญากับกรณีที่เกิดขึ้น (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2549 : 2 - 10) การกำหนดความผิดยาเสพติดหากเป็นผู้เสพก็ควรกำหนดให้เห็นชัดไปว่าเป็นผู้เสพยาเสพติดโดยไม่ไปยึดปริมาณยาเสพติดมากเกินไปเพราะมีผลถึงโทษด้วย

เกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญาของ Nigel Walker กล่าวถึง “หลักเกณฑ์ว่าด้วยปริมาณของกฎหมาย” ซึ่งมีหลักการที่ว่า “รัฐไม่ควรใช้กฎหมายอาญา หากผลร้ายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดนั้นน้อยกว่าผลร้ายที่เกิดขึ้นจากการลงโทษผู้กระทำความผิด หลักเกณฑ์ในข้อนี้มาจากแนวคิดของเจเรมี เบนสัน (Jermy Bentham) ที่ว่าการลงโทษจะก่อให้เกิดประโยชน์หรือไม่ต้องพิจารณาซึ่งน้ำหนักระหว่างผลดีและผลเสีย กล่าวคือ กฎหมายอาญาไม่ควรบัญญัติการกระทำที่เป็นความผิดซึ่งก่อให้เกิดผลพลอยได้อันเป็นผลร้ายมากกว่าพฤติกรรมที่กฎหมายอาญาต้องการจะจำกัด ในคดียาเสพติดที่กำหนดปริมาณเป็นโทษจำหน่ายยาเสพติดนั้น ทั้งที่บุคคลที่กระทำความผิดเจตนาเพียงเสพยาเสพติดเท่านั้น การกำหนดโทษก็สมควรเป็นไปตามที่สมควรไม่ใช่เกินเจตนาของผู้กระทำความผิดมิใช่รัฐกำหนดโดยความกลัวจะมีผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากยิ่งขึ้น (อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ, 2562 : 51-71)

2. กฎหมายไทย

- (1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช 2560
- (2) พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522
- (3) พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518
- (4) พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย ปี พ.ศ. 2533
- (5) พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545
- (6) พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564

3. กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับยาเสพติด และการกำหนดบทสันนิษฐาน ความรับผิดในกฎหมายยาเสพติดต่างประเทศและประเทศไทย

(1) อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1971

การลักลอบค้าและการใช้ยาเสพติดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังต้องการให้มีการใช้มาตรการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด โดยให้คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างต่างประเทศ (INCB) รับผิดชอบในการควบคุมการผลิต และการใช้ยาเสพติดบางชนิดเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ หรือทางวิทยาศาสตร์ให้มีความสมดุลกัน ซึ่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 นั้น ได้มีการตราขึ้นมาเพื่ออนุวัติการตามอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961 และพิธีสารแก้ไข เพิ่มเติมอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1972 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานี้ จึงขอ กล่าวถึงบทบัญญัติในมาตรา 33, มาตรา 36 และมาตรา 38 แห่งอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้ โทษ ค.ศ. 1961 และพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1972 ซึ่ง บทบัญญัติในมาตราดังกล่าวนั้น ได้กล่าวถึงการกำหนดมาตรการเพื่อเป็นหลักประกันในการป้องกัน การใช้ยาเสพติดในทางที่ผิดดังนี้

มาตรา 3310 การมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ บัญญัติว่า “ภาคีประเทศใด ๆ ต้องไม่อนุญาตให้มีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ เว้นแต่ ภายใต้อำนาจของกฎหมาย” 51 มาตรา 3611 บทกำหนดโทษบัญญัติว่า “ 1. (ก) โดยเคารพต่อข้อจำกัดในรัฐธรรมนูญของประเทศภาคีประเทศหนึ่งประเทศใด.. (ข) ไม่เป็นการขัดต่ออนุวรรคข้างต้น เมื่อผู้เสียหายในทางที่ผิดกระทำการ ผ่าฝืน ภาคีประเทศทั้งหลายอาจกำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงบทกำหนดโทษหรือเพิ่มในบทกำหนดโทษหรือทั้งสองอย่างก็ได้ว่าบุคคลที่เสียหายในทางที่ผิดนั้นต้องอยู่ภายใต้มาตรการการรักษา ให้การศึกษาดูแล พักฟื้นและการเข้าสังคมใหม่เพื่อให้เป็นไปตามวรรค 1 ของมาตรา 38 (กอบกุล จันทวโร และคณะ, 2558 : 30) (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม, 2546 : 26-28)

มาตรา 3812 มาตรการต่อต้านการใช้ยาเสพติดให้โทษในทางที่ผิด บัญญัติว่า “1. บรรดา ภาคีประเทศทั้งหลายต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษและใช้วิธีปฏิบัติทุกวิถีทางเพื่อป้องกันการใช้ยาเสพติดให้โทษในทางที่ผิด และเพื่อตรวจสอบแต่เนิน ๆ รักษา ให้การศึกษา การดูแลหลังจากการรักษา การติดตามและการเข้าสู่สังคมใหม่ของผู้ใช้ยาเสพติดให้โทษในทางที่ผิด และต้องร่วมกันทุกวิถีทางเพื่อให้บรรลุจุดหมายปลายทาง

ทั้งหลาย...” ในการพิจารณาเกี่ยวกับยาเสพติดเห็นได้ว่าตามอนุสัญญาฉบับดังกล่าวนี้ กำหนดให้รัฐภาคีต้องไม่อนุญาตให้มีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ โดยต้อง กำหนดให้การครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษนั้น เป็นความผิดอาญาเว้นแต่ภายใต้ อำนาจของกฎหมายและได้กำหนดให้ประเทศภาคี ต้องมีการกำหนดบทลงโทษแก่ ผู้กระทำความผิดเมื่อกระทำโดยเจตนาเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษซึ่งขัดต่อบทบัญญัติ ของอนุสัญญานี้ เช่น การเพาะปลูก การผลิต การครอบครอง ให้ เพื่อขาย เสนอขาย แจกจ่าย ซื้อมา นำเข้าและส่งออก เป็นต้น และในกรณีที่ว่าฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าว อย่างร้ายแรง ต้อง ได้รับโทษที่เหมาะสมเพียงพอโดยการลงโทษจำคุกหรือลงโทษโดย การจำกัดเสรีภาพอย่างอื่น แต่ทั้งนี้ ย่อมขึ้นอยู่กับกฎหมายภายในของภาคีแต่ละ ประเทศด้วย แต่อย่างไรก็ดีในกรณีที่ผู้กระทำความผิด เป็นผู้ใช้ยาในทางที่ผิด ประเทศ ภาคีอาจใช้มาตรการการรักษา ให้การศึกษาดูแล พักฟื้นและการเข้าสังคมใหม่ โดย กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงบทกำหนดโทษหรือเพิ่มในบทกำหนดโทษก็ได้ (สำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม, 2546 : 29)

(2) พระราชบัญญัติการใช้ยาเสพติดในทางที่ผิด (Misuse of Drugs Act 1971) ของประเทศอังกฤษ

บทสันนิษฐานตามกฎหมายนั้น ในปี ค.ศ. 2005 โดย Drugs Act 2005 ซึ่งประกาศ ใช้วันที่ 7 เมษายน 2005 ใน Section 2 ได้มีการเพิ่มในส่วนของการพิสูจน์ถึงเจตนา ในการขายยาเสพติด (Proof of intention to supply a controlled drug) ดังนี้ Misuse of Drugs Act 1971 Section 5 (4A)⁵⁴ “ถ้าพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมียาเสพติดไว้ใน ครอบครองในปริมาณไม่น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ ศาลหรือคณะลูกขุนจะต้อง สันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยเป็นผู้มียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” แต่อย่างไร ก็ตาม (4B) กำหนดว่า “หากมีหลักฐานอื่นใดที่สามารถบอกได้ว่ามิใช่เป็นผู้ครอบครอง เพื่อจำหน่ายแล้ว มิให้ใช้บทสันนิษฐานกับผู้ครอบครองนั้น” (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ว่าด้วยนโยบายยาเสพติด, 2557)

ระเบียบวิธีวิจัย (Documentary Research)

การวิจัยเอกสารที่เป็นเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิโดยข้อมูลที่รวบรวมนี้ได้จาก การค้นคว้าเอกสาร เกี่ยวกับกฎหมายและหลักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพ

ของจำเลยในคดียาเสพติดซึ่งการวิจัยนี้ได้กำหนดประเภทเอกสารและประเด็นที่ต้องการใช้ในการวิเคราะห์ คือ รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษของประเทศไทย ตลอดจนกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดในต่างประเทศ

1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงที่มีอำนาจและหน้าที่ในการกำหนดเป็นผู้ใช้กฎหมาย เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ หรือมีอำนาจตัดสินใจ หรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดียาเสพติดซึ่งการสัมภาษณ์เชิงลึกมีเป้าหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จำเป็นต่อการวิเคราะห์เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอันเกี่ยวข้องกับยาเสพติด การสัมภาษณ์เป็นไปอย่างมีรูปแบบ

2) การสนทนากลุ่ม

โดยการดำเนินการจัดสนทนากลุ่มร่วมกับนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดซึ่งมีความสำคัญกับการร่างกฎหมายเพื่อให้เกิดความเข้มข้นในสังคมและสถาบันครอบครัวรวมถึงประเทศชาติอีกด้วย

รายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินการ

(1) ประชากรในการสนทนา ประชากรเป้าหมายกำหนดจากผู้ที่เป็นนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีความสำคัญต่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดียาเสพติด โดยผู้วิจัยได้แบ่งประชากรในงานวิจัยออกเป็น 6 กลุ่ม โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วย ตัวแทนนักกฎหมายด้านต่าง ๆ 6 กลุ่ม อันได้แก่ กลุ่มบุคลากรตำรวจในชั้นสืบสวนสอบสวน กลุ่มชั้นพิจารณาคดี กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มวิชาชีพทนายความ

กลุ่มที่ 1 บุคลากรตำรวจในชั้นสืบสวนสอบสวน หรือตำรวจ ปส. 1 คน

กลุ่มที่ 2 พนักงานอัยการ 1 คน

กลุ่มที่ 3 บุคลากรที่พิจารณาคดีซึ่งเป็นตุลาการหรือผู้พิพากษา 2 คน

กลุ่มที่ 4 บุคลากรที่เป็นนักวิชาการกฎหมาย 3 คน

กลุ่มที่ 5 บุคลากรที่ประกอบวิชาชีพทนายความ 3 คน

กลุ่มที่ 6 ผู้เคยเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดียาเสพติด 1 คน

สรุปผลการวิจัย

ในปัจจุบันยาเสพติดเป็นปัญหาของประเทศมายาวนาน แต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่าเริ่มปรากฏตั้งแต่ครั้งใด และได้มีวิวัฒนาการและมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ยาเสพติดแบ่งเป็นหลายประเภท โดยเฉพาะเมทแอมเฟตามีน หรือ ยาบ้าที่ผลิตในต่างประเทศ ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านและลักลอบนำเข้ามาในประเทศไทย มีการขยายเครือข่ายของผู้ค้ายาเสพติดทั้งกลุ่มหน้าเดิมและนักค้าหน้าใหม่ที่ทั่วภูมิภาค (สิงห์พิทักษ์ ละมุลมอญ, 2556 : 3) ซึ่งความร่วมมือระหว่างประเทศได้ก่อให้เกิดอนุสัญญาต่าง ๆ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1971 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 ฯลฯ เนื่องด้วยตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหายาเสพติดที่คุกคามทั่วโลก (กอบกุล จันทโร และคณะ, 2558 : 12 - 13) ในรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย ได้บัญญัติบทสันนิษฐานเกี่ยวกับการมียาเสพติดไว้ในกรอบครองเพื่อจำหน่ายไว้ใน Misuse of Drugs Act 1981 มาตรา 17 กำหนดว่า “ผู้ใดครอบครองยาเสพติดปริมาณดังต่อไปนี้ให้สันนิษฐานว่าครอบครองเพื่อจำหน่าย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าไม่ได้ครอบครองเพื่อจำหน่าย กล่าวคือมี...เฮโรอีน 2 กรัม” (สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล และปกป้อง ศรีสนิท, 2558 : 33, 35 (ปะวีณี ไพรทอง, 2551 : 69) ประเทศสิงคโปร์ในส่วนของ Presumption concerning trafficking มาตรา 17 ของ Misuse of Drug Act กำหนดว่า 26 “ผู้ใดครอบครองยาเสพติดปริมาณดังต่อไปนี้ ให้สันนิษฐานว่าครอบครองเพื่อจำหน่าย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าไม่ได้ครอบครองเพื่อจำหน่าย (for the purpose of trafficking)

(a) ฝิ่น 100 กรัม (b) มอร์ฟีน 3 กรัม (c) เฮโรอีน 2 กรัม (d) กัญชา 15 กรัม (สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล และปกป้อง ศรีสนิท, 2558 : 33, 35) (ปะวีณี ไพรทอง, 2551 : 69) (g) โคเคน 3 กรัม (h) เมทแอมเฟตามีน 25 กรัม ฯลฯ”

จากบทบัญญัติใน Misuse of Drug Act มาตรา 17 ดังกล่าวข้างต้นนั้น มีการกำหนด ให้ผู้ครอบครองยาเสพติดในปริมาณเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้กระทำความผิดครอบครองยาเสพติดเพื่อจำหน่าย โดยในตอนท้ายของมาตรานี้ได้บัญญัติว่า เว้นแต่ จะพิสูจน์ได้ว่าไม่ได้ครอบครองเพื่อจำหน่าย ดังนั้น บทสันนิษฐานดังกล่าวจึงเป็นบทสันนิษฐาน ไม่เด็ดขาด ซึ่งจำเลยสามารถนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์หักล้างว่าตนมิได้มีไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่ายได้ถึงแม้ว่าตนเองจะได้

ครอบครองยาเสพติดในปริมาณเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ จากการวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งเน้นการแก้ไขกฎหมายให้สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นตามพลวัตของสังคมไทยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบปัญหาทางกฎหมายพิจารณาได้ดังนี้

1. ปัญหาทางกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้นำหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ (presumption of innocence) ว่าเป็นหนึ่งในสิทธิของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติรองรับหลักการที่ว่า สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ (presumption of innocence) ของผู้ต้องหาหรือจำเลยใช้บังคับ แต่อยู่ในลักษณะกำหนดเป็นแม่บทของกฎหมายซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดเท่านั้น กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดที่บัญญัติจะไม่นำหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ (presumption of innocence) ของผู้ต้องหาหรือจำเลยไปใช้ในทางปฏิบัติแต่อย่างใด

2. ปัญหาทางกฎหมายในชั้นพิจารณาคดีในคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด การรับฟังข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลย ในชั้นพิจารณาในคดีอาญาเกี่ยวกับคดียาเสพติดในการรับฟังข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความผิดหรือความบริสุทธิ์ เป็นเรื่องกระบวนการพิจารณาที่ศาลในระบบกล่าวหาได้ให้คู่ความทั้งสองฝ่ายหาพยานหลักฐานซึ่งเป็นข้อเท็จจริง โดยฝ่ายผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องแสวงหาพยานหลักฐานซึ่งเป็นข้อเท็จจริงในทางพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเองหากให้การปฏิเสธว่ามีได้กระทำความผิดตามฟ้อง ส่วนฝ่ายรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐเน้นพิสูจน์ความผิดไม่เน้นพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยในคดียาเสพติดไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่มีการบัญญัติเฉพาะไว้ในการแสวงหาข้อเท็จจริงในคดียาเสพติดไว้ การรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา มีทั้งหมด 4 ระดับ กล่าวคือ

1) ในคดียาเสพติดมีการรับฟังพยานหลักฐานในชั้นจับกุมซึ่งปรากฏตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 โดยในการรับฟังพยานหลักฐานชุดจับกุมนั้นจะรับฟังพยานหลักฐานในการปฏิเสธหรือรับสารภาพ ซึ่งในคดียาเสพติดส่วนใหญ่ มักจะตัดบทหรือตัดพยาน หากยาเสพติดให้โทษมีปริมาณมากโดยผู้ต้องหารับสารภาพเพื่อที่จะไม่ต้องหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมทำให้งานไม่มีมากเกินไปในการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นจับกุม แต่ผลเสียที่ตามมาคือประชาชนที่ถูกจับกุมในชั้นจับกุมจะเสียสิทธิในการต่อสู้คดีหลายประการ เช่น สิทธิการมีทนายความ สิทธิการมีผู้ซึ่งตนไว้วางใจรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นดังนั้นในชั้นจับกุมเจ้าหน้าที่ตำรวจในคดียาเสพติดมักไม่ค่อยให้ความ

สำคัญเพราะอาจเป็นเรื่องยุ่งยากในการปิดคดีที่เกิดขึ้นเพราะผู้ต้องหาอาจต่อสู้คดีแทนที่จะให้การรับสารภาพไปตามที่มียาเสพติดไว้ในครอบครอง อันมีผลให้งานในหน้าที่ไม่จบลงง่าย ๆ และเสียเวลาไปโดยใช่เหตุ

2) ในคดียาเสพติดให้โทษการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนซึ่งพนักงานสอบสวนตามเขตอำนาจตามมาตรา 18 มาตรา 19 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และตามกฎหมายพิเศษเกี่ยวกับยาเสพติด การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนมักจะไปในแนวทางเดียวกับเจ้าหน้าที่ชุดจับกุม กล่าวคือพนักงานสอบสวนจะสอบถามผู้ต้องหาว่าในชั้นตำรวจชุดจับกุมให้การว่าอย่างไร หากให้การว่า รับสารภาพในคดียาเสพติด พนักงานสอบสวนจะให้ผู้ต้องหาให้การเช่นเดิม คือให้การรับสารภาพเพื่อให้คดีไม่มีความยุ่งยากในการสรุปเรื่องเพื่อส่งฟ้องคดีให้พนักงานอัยการ จะเป็นเรื่องที่ย่งต่อการทำงานในทางปฏิบัติแต่กลับเป็นผลเสียหายเพราะโดยส่วนใหญ่ผู้ต้องหาที่ทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจะทราบถึงการกระทำผิดแต่ไม่ทราบว่ารายละเอียดที่ตนเองรับสารภาพไปนั้นจะมีผลถึงการถูกจำคุกยาวนานแค่ไหนเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดสอบสวนจะไม่บอกเนื่องจากกลัวว่าผู้ต้องหาจะกลับคำให้การเดิมซึ่งในความเป็นจริงการที่จะรับฟังพยานหลักฐานพนักงานสอบสวนก็ควรบอกถึงข้อหา รายละเอียดแห่งข้อหาให้ชัดเจนตามที่มีบัญญัติไว้ในมาตรา 131 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อให้ผู้ต้องหาเข้าใจเนื้อหาในคดีที่ตนเองถูกกล่าวหาให้ดียิ่งขึ้นเพื่อให้ผู้ต้องหามีโอกาสได้ต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ มิใช่เป็นเรื่องที่ให้ผู้ต้องหาไปวัดดวงในชั้นศาลเองเท่านั้น

3) ในการรับฟังพยานหลักฐานชั้นอัยการ ในคดีอาญา ส่วนใหญ่เดินตามสำนวนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน กล่าวคือพนักงานอัยการมีการสั่งฟ้องคดีไป หากว่าจำเลยหรือผู้ต้องหาให้การรับสารภาพมาสองชั้นทั้งชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนแล้ว อัยการจะมีคำสั่งฟ้องโดยไม่พิจารณาเพิ่มเติมหรือให้มีการสืบพยานเพิ่มเติมเพราะเหตุว่าจำเลยเองรับสารภาพไม่มีเหตุให้ไม่สั่งฟ้องคดีในประเด็นที่จำเลยรับสารภาพ ตรงจุดนี้ แม้ว่าในชั้นอัยการจะให้มีการร้องขอความเป็นธรรมได้เพื่อให้มีการสอบสวนเพิ่มเติมแต่พนักงานอัยการจะยื่นฟ้องผู้ต้องหาหรือจำเลยเช่นเดิมเหตุเพราะว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้ที่รับสารภาพเองไม่มีบุคคลใดบังคับ แม้จะกลับคำภายหลังก็เป็นการยากเนื่องจากพนักงานอัยการมองว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจำนนด้วยหลักฐาน ทั้งนี้นโยบายในคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติดสำนักงานอัยการ มีลักษณะไปในทางปราบปรามเช่นเดียวกันจึงเป็น

เรื่องที่ต้องหาหรือจำเลยต้องต่อสู้คดีให้ถึงที่สุดเองจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาว่าไม่มีความผิดหรือมีเหตุสงสัยว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยมิได้กระทำความผิด อันมีลักษณะเป็นโทษกับพลเมืองแต่ฝ่ายเดียวเท่านั้นไม่มีประโยชน์อันใดให้พลเมืองกลับมาทำงานหรือรับใช้ประเทศได้ด้วยดี

4) ในการรับฟังพยานหลักฐานของผู้พิพากษาในการพิจารณานั้น ผู้พิพากษาจะพิจารณาคดีตามทางนำสืบของฝ่ายโจทก์และจำเลย แต่ลักษณะการนำสืบนั้นศาลไทยมีความเชื่อถือื่อน้ำหนักพยานเจ้าหน้าที่รัฐมากจนทำให้การรับฟังพยานหลักฐานมีความคลาดเคลื่อนมากจากความเป็นจริงกล่าวคือมีหลายกรณีของรัฐโดยตุลาการหรือผู้พิพากษาสามารถที่จะพิจารณาไม่ลงโทษจำเลยได้แต่เพียงเพราะคดีเป็นคดีอาญาหรือคดีอาญาผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำความผิดตามคำฟ้องที่พนักงานอัยการสั่งฟ้องจริง ทั้งที่ในทางนำสืบก็มีเพียงคำรับสารภาพและพยานแวดล้อมที่ไม่มีน้ำหนักมาก แต่ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นก็จะพิจารณาลงโทษจำเลยไว้ก่อน เพียงเพราะเห็นว่าจำเลยรับสารภาพแล้ว ตรงจุดนี้ทำให้เยาวชน ประชาชน หรือบุคคลที่ถูกดำเนินคดีซึ่งเป็นจำเลยเสียสิทธิและเสรีภาพไม่สามารถทำให้ศาลเห็นได้ว่าบุคคลที่ถูกฟ้องมิได้กระทำความผิดตามฟ้อง

3. ปัญหาทางกฎหมายตามแนวคิด ทฤษฎีที่ว่า “ไม่มีความผิด ไม่ต้องรับโทษ” ในคดีอาญาเสพติดนั้นได้นำหลักการนี้ไปใช้ในการพิจารณาคดีของเจ้าหน้าที่รัฐ ในคดีอาญาเสพติดนั้นย่อมนำหลัก “ไม่มีความผิด ไม่ต้องรับโทษ” ไปใช้แต่กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นกฎหมายที่กำหนดมาตรการลงโทษที่เป็นไปในเชิงปราบปราม หากว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐเชื่อว่าบุคคลใดที่มีส่วนพัวพันกับคดีอาญาเสพติดนั้นย่อมนำความหมายว่า ผู้บริสุทธิ์อาจถูกลงโทษได้โดยมิได้กระทำความผิดตามสมควรที่เขาได้กระทำไป หรือบางกรณีการลงโทษของรัฐเกินสมควรกว่าที่บุคคลผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็นเรื่องที่ก่อผลเสียต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาถูกกระทบกระเทือน

4. ปัญหาทางกฎหมายในการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาเสพติดในชั้นจับกุม การรับฟังพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่รัฐเกี่ยวกับคดีอาญาเสพติด ไม่รับฟังพยานหลักฐาน

ในการพิสูจน์ความผิดของบุคคลนั้น เนื่องด้วยการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐทำงานในลักษณะเป็นปฏิบัติกับผู้ที่ต้องหาหรือจำเลยอยู่แล้ว ดังนั้นการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ในทางปฏิบัติเป็นเรื่องที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องแสวงหาพยานหลักฐานด้วยตนเองตามหลักระบบกล่าวหาในคดีอาญา หากบุคคลใดถูกจับกุมเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในชั้นจับกุมก็จะถูกสอบถามเบื้องต้นว่าได้กระทำความผิดจริงหรือไม่อย่างไร แต่เจ้าพนักงานตำรวจไม่สามารถชี้หน้าได้ว่าให้รับสารภาพหรือปฏิเสธ แม้จะมีการแจ้งข้อกล่าวหาตามปริมาณยาเสพติดที่พบในขณะกระทำความผิดก็ตาม การที่จะรับฟังถึงความบริสุทธิ์ในชั้นจับกุมนั้น พนักงานชุดจับกุม จะไม่ค่อยรับฟังเนื่องจากเชื่อต่อสายตาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมานั้นได้กระทำความผิดตามที่ได้สืบมาจริง หรือปักใจเชื่อแบบที่ได้มีสายลับได้รายงานมานั้น

5. ปัญหาทางกฎหมายในการรับฟังพยานหลักฐานในคดียาเสพติดในชั้นสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุม การรับฟังพยานหลักฐานในคดียาเสพติดในชั้นสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุม มีการรับฟังพยานหลักฐานที่แสดงถึงความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลยจะเป็นไปในแนวทางเดียวกับชั้นจับกุม เนื่องจากในชั้นสอบสวนไม่ทราบถึงการจับกุมด้วยตนเอง การรับฟังความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลยจึงไม่รับฟังพยานอย่างเต็มที่ให้เป็นเรื่องของผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องแสดงความบริสุทธิ์ด้วยตนเองหรือหาพยานหลักฐานมาเอง ไม่เป็นไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญรองรับไว้แต่อย่างใด

6. ปัญหาทางกฎหมายว่าด้วยหลักการในคดีอาญาที่ว่า “โจทก์ต้องนำสืบให้ปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิด” หลักการในคดีอาญาที่ว่า “โจทก์ต้องนำสืบให้ปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิด” ต้องนำมาใช้ในคดียาเสพติดด้วยในการต่อสู้คดีในศาล เพียงปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานในคดียาเสพติดนั้น มีลักษณะผลกระทบบนของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการต่อสู้ให้เต็มที่เป็นการของผู้ต้องหาหรือจำเลยมากกว่าคดีทั่วไป ผลที่ตามมาคือจุดมุ่งหมายของการพิสูจน์ความผิดในความจริงในคดียาเสพติดมิได้กระทำโดยปราศจากข้อสงสัยตามที่กฎหมายวางหลักเกณฑ์ข้างต้นไว้ กลับกันภาระการพิสูจน์ตกหนักแก่ฝ่ายจำเลยการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเอง ในระบบกล่าวหาทั้งสองฝ่ายต้องสืบเพื่อให้เห็นว่าน้ำหนักพยานฝ่ายตนดีกว่า แต่ปรากฏว่าในคดีที่เกี่ยวข้องปริมาณยาเสพติดนั้น ปรากฏว่ากฎหมายบัญญัติให้ฝ่ายประชาชนหรือผู้มียาเสพติดไว้ในครอบครองต้องพิสูจน์ถึงปริมาณยาเสพติดให้ได้ว่ามีไว้เพื่อเสพมิได้มีไว้เพื่อจำหน่าย ดังนั้น เมื่อข้อสันนิษฐานที่ไม่เด็ดขาดที่ว่าด้วยปริมาณยาเสพติดมีเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดถือว่ามีไว้เพื่อครอบครอง

7. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับคำนิยามว่า “จำหน่าย” หมายความว่า ชาย แลกเปลี่ยน จ่าย แจก หรือให้โดยมีสิ่งตอบแทน หรือผลประโยชน์อย่างอื่น และให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่าย ตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ตามมาตรา 1 พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ได้ให้ความหมายในการ การขายหรือจำหน่ายยาเสพติดมีความหมายกว้าง แต่ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 นั้นมุ่งเน้นไปในส่วนของการแพร่ไปของยาเสพติดเท่านั้น ไม่ได้มองเรื่องการซื้อขายเท่านั้น แม้การแบ่งปันกันเสพถือว่าเป็นการขายเพื่อระงับยับยั้งการแพร่ไปของยาเสพติดซึ่งเรื่องดังกล่าวไปกระทบกระเทือนสิทธิของผู้เสพยาเสพติดซึ่งเป็นเพื่อนกันหรือรู้จักกัน การลงโทษในฐานะความผิดฐานขายยาเสพติดจึงรุนแรงอย่างมากในฐานะผู้ค้ายาเสพติดทั้งที่บางกรณีผู้เสพยาเสพติดแบ่งปันเพื่อน การเสพยอมมีฐานะเป็นเพียงผู้สมควรได้รับการเยียวยารักษาฟื้นฟูให้กลับมาเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพต่อไป การที่กฎหมายใช้ไปในลักษณะปราบปรามจึงถือว่าการกระทบกระเทือนต่อบุคคลที่เป็นเพียงผู้สมควรได้รับการเยียวยาฟื้นฟูเกินสมควรอย่างยิ่ง

8. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับข้อสันนิษฐานของกฎหมายตามพระราชบัญญัติยาให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ไม่มีการกำหนดที่ว่าหากสารบริสุทธิ์ของยาเสพติดเกิน 0.375 มิลลิกรัมให้ถือว่าครอบครองเพื่อจำหน่าย ชัดหรือแย้งกับหลักสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอีกแล้วแต่กลับบัญญัติใหม่ในลักษณะที่คลุมเครือว่าหากมีเล็กน้อยให้ถือว่าครอบครองเพื่อเสพซึ่งสิ่งที่ควรพิจารณามีดังนี้

ประการที่ 1 ในเรื่องสิทธินั้นในกฎหมายอาญาได้กำหนดว่าบุคคลจะถูกลงโทษเกินกว่าที่ตนเองได้กระทำได้ กล่าวคือผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำผิดแค่ไหนย่อมต้องมีโทษเท่าที่ตนเองได้กระทำได้ไปเท่านั้น การที่กฎหมายบัญญัติให้สิทธิของประชาชนตามกฎหมายไปยึดกับปริมาณยาเสพติดในการกำหนดฐานความผิดย่อมแสดงให้เห็นว่าเน้นไปที่ปราบปรามการกระทำผิดจนมองข้ามสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่ควรได้รับกล่าวคือในการกำหนดฐานความผิด สมควรไปพิจารณาปริมาณยาเสพติดควบคู่ไปกับการกระทำของผู้ต้องหาหรือจำเลยด้วยเพราะเหตุผลว่าการกำหนดที่เป็นเชิงลงโทษนั้นมีลักษณะผลทำให้ผู้เสพยาเสพติดกลายเป็นผู้ค้ายาเสพติดไปด้วย โดยผลของบทบัญญัติของกฎหมายทำให้ผู้สมควรบำบัดกลายเป็นผู้ค้ายาเสพติดไป ซึ่งไม่ตรงวัตถุประสงค์ของ

การที่กฎหมายอาญาต้องการ ด้วยเหตุที่ “กฎหมายอาญา” ต้องการที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมให้ประชาชนไม่ไปก่ออาชญากรรมขึ้นในระดับความรุนแรงในระดับที่ต่าง ๆ กันโดยกำหนดโทษให้พอเหมาะหรือเหมาะสมกับความผิดที่บุคคลนั้นได้กระทำไป ดังนั้นสิทธิที่จะไม่ถูกลงโทษเนื่องจากมิได้กระทำความผิดเกินกว่าที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำย่อมต้องขัดแย้งมีปล่อยให้พลเมืองหรือประชาชนไปตายเอาดาบหน้าหรือปล่อยให้ผู้ที่ควรเป็นผู้เสพยาเสพติดกลายเป็นผู้ค้ายาเสพติดโดยกฎหมายผลักให้เป็นอันมีผลเสียอย่างยิ่ง เพราะพลเมืองไม่ได้รับประโยชน์แต่อย่างใด กลับยิ่งทำร้ายพลเมืองที่เข้าไปเกี่ยวข้องทำให้ยากที่จะกลับตัวกลับใจมาเป็นพลเมืองที่ดีได้ในอนาคต

ประการที่ 2 เสรีภาพของพลเมือง การที่กฎหมายอาญามุ่งประสงค์ก็เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน แต่ขอบเขตของเสรีภาพในคดียาเสพติดเมื่อพลเมืองถูกสันนิษฐานว่าได้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแล้วในลักษณะครอบครองเพื่อจำหน่าย กระบวนการในการที่บุคคลนั้นจะสามารถกลับมาใช้ชีวิตหรือเป็นผู้เสพยาที่ควรได้รับการบำบัดนั้นจึงเป็นเรื่องยากด้วย กระบวนการนั้นให้พลเมืองชวนขายหาเงินหรือทรัพย์สินเพื่อใช้ในการประกันตัวในทางคดี ซึ่งเมื่อพิจารณาหากพลเมืองผู้นั้นเป็นเพียงผู้เสพยาเสพติดและมีฐานะยากจนการที่ถูกดำเนินคดีและถูกขังจำคุกไว้ไม่มีประโยชน์ต่อรัฐแต่อย่างใดกลับเป็นภาระเสียมากกว่าเพราะไม่สามารถกลับไปเลิกยาเสพติดและกลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดีของสังคมได้เลย ด้วยเหตุว่ากระบวนการในการพิจารณาหลักประกันของคดีที่เป็นผู้ค้ายาเสพติดเป็นไปในลักษณะที่มุ่งเอาผิดให้เด็ดขาดเป็นประการสำคัญ แต่ไม่คำนึงถึงเสรีภาพที่พลเมืองย่อมต้องมีอยู่ซึ่งเป็นหลักที่สำคัญอย่างยิ่งเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุผลที่ว่าเมื่อถูกดำเนินคดีในข้อหาครอบครองเพื่อจำหน่ายยาเสพติดฐานที่ค่านวนเงินหรือหลักประกันเป็นจำนวนที่สูงมากประชาชนที่มีฐานะปานกลางหรือยากจนย่อมต้องลำบากหรือไม่สามารถที่จะประกันตัวของผู้ต้องหาหรือจำเลยได้อันนำไปสู่การต้องถูกจำคุกโดยที่หากเป็นเพียงผู้เสพยาเสพติดเท่านั้น กลับถูกดำเนินคดีฐานความผิดผู้ค้ายาเสพติดซึ่งพิจารณาแล้วมีแต่เป็นโทษต่อพลเมืองและรัฐไม่มีประโยชน์ใด ๆ เลยที่ใช้มาตรการในฐานความผิดต่อผู้ที่เสพยาเสพติดโดยใช้ปริมาณยาเสพติดในการพิจารณาเรื่องการประกันตัวและในการกำหนดเป็นฐานความผิด

ดังจะเห็นได้ว่าบุคคลมีสิทธิและเสรีภาพในความเป็นอิสระและการพิจารณาคดีว่ายังมีใช้ผู้กระทำความผิดจนกว่าจะได้รับการพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดนั้นรัฐธรรมนูญ

ให้การรับรอง ดังนั้นบุคคลนั้นย่อมเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่จนกว่าจะได้พิสูจน์ถึงความผิด แต่ทั้งนี้ถึงแม้กฎหมายตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 จะกำหนดเพียงว่าผู้มียาเสพติดประเภท 1 เพียงเล็กน้อยให้ถือว่าเสพนั่น ก็มีความคลุมเคลือไม่ชัดเจนอีกนั้นเอง เพราะไม่รู้ว่าเท่าไรอย่างไรถึงจำนวนเล็กน้อย

9. ปัญหาการใช้หลักเกณฑ์ตามจำนวนปริมาณยาเสพติดเป็นหลักในการแยกผู้เสพยาเสพติดกับผู้จำหน่ายยาเสพติด การใช้ปริมาณในการแยกผู้เสพบกับผู้กระทำความผิดเป็นผู้จำหน่ายยาเสพติดมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นเพียงผู้เสพยาเสพติดเท่านั้น ทำให้ผู้เสพยาเสพติดได้รับโทษที่เกินกว่ามาตรฐานของโทษในความผิดฐานเสพยาเสพติด ทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยตกเป็นอาชญากร โดยที่จริงแล้วควรได้รับการเยียวยาที่เหมาะสมตามจริง เมื่อถูกลงโทษในฐานะผู้ค้ายาเสพติด ย่อมทำให้การกลับมาเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพได้ยากมากเพราะสังคมไม่ให้การยอมรับ และสิทธิเสรีภาพที่เสียไปเป็นผลเสียหายมากกว่าผลดีในการให้ประชาชนซึ่งเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการฟื้นฟูให้เลิกยาเสพติดเป็นทางที่ดีกว่า

10. ปัญหาการเรียกหลักประกันในคดีอาญาเสพติดในชั้นศาล ชัดหรือแย้งกับหลักสิทธิและเสรีภาพของประชาชน หลักเกณฑ์ในการประกันตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาเสพติดนั้นมีความแตกต่างกันไปตามแต่ฐานความผิดโดยพิจารณาจากปริมาณยาเสพติดเป็นหลักว่าจะมีความผิดฐานใด เช่นจะเป็นความผิดฐานเสพหรือฐานจำหน่ายเมื่อกำหนดเงินประกันตามฐานความผิด ดังนั้นย่อมต้องกระทบกระเทือนสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเสพติดอย่างแน่นอน ซึ่งบุคคลที่ยากจนและน่าจะเป็นผู้เสพนั่นรัฐควรจัดให้มีมาตรการแบบผู้ช่วยเท่านั้น มิใช่ผู้ค้ายาเสพติดอันเป็นการทำให้สิทธิและเสรีภาพของผู้เสพยาเสพติดกับประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน

สรุป และอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากปัญหากฎหมายที่ได้วิเคราะห์ดังที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น โดยพิจารณาจากกฎหมายทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะกฎหมายยาเสพติดของประเทศโปรตุเกสได้ใช้การกำหนดปริมาณที่สันนิษฐานว่าเป็นผู้เสพยาเสพติดตามกฎหมายชื่อว่า Decree Law 15/93 of 22 January 1993 มีสาระสำคัญ คือ “ผู้ครอบครองยาเสพติดเพื่อใช้เสพใน 10 วัน ไม่มีความผิด หากผู้นั้นถูกจับจะส่งไปให้คณะกรรมการท้องถิ่น

ช่วยเหลือบำบัด A local Commission for the Dssuasion of Drug Addiction ซึ่งประกอบด้วย นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ หนายความ หากเป็นการค้ายาเสพติดต้องระวางโทษจำคุก 1 - 5 ปี หรือ 4 - 12 ปี แล้วแต่ประเภทยาเสพติดและหากผู้ค้ายาเสพติดเป็นการกระทำการค้ายาเพื่อนำเงินมาเสพจะได้รับการลดโทษ” เมื่อพิจารณาจากกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดของประเทศโปรตุเกสจะเห็นว่าผู้ครอบครองยาเสพติดเพื่อใช้เสพใน 10 วัน ไม่มีความผิดแตกต่างจากกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดของไทย

อภิปรายผลการวิจัย

ตามกรอบทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง หลักการลงโทษตามทฤษฎีหรือทฤษฎีฟื้นฟูหลัก และหลักสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดียาเสพติดนั้นผลจากการวิเคราะห์สภาพการณ์แห่งปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดียาเสพติดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในปัจจุบันยังเน้นหนักเชิงปราบปรามยาเสพติดตามทฤษฎีเพื่อแก้แค้นทดแทนในคดียาเสพติดโดยรัฐเน้นปริมาณยาเสพติดในการกำหนดโทษแทนที่จะเน้นทฤษฎีการฟื้นฟูแก้ไขผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดียาเสพติดให้กลับคืนสู่สังคม โดยผลเสียที่ประจักษ์ชัดคือปัญหาการถูกจำคุกเกินสมควรจากโทษที่รุนแรงเกินไปเพราะกฎหมายไปกำหนดที่ปริมาณยาเสพติดในการลงโทษแทนที่จะกำหนดโทษโดยพิจารณาถึงเจตนาของผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญและถึงแม้จะมีพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ก็ยังไม่มีความชัดเจนในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ผลที่ตามมาคือผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดียาเสพติดถูกลงโทษจำคุกจำนวนมากและเสียสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญหลายประการในการได้รับประโยชน์จากรัฐในฐานะพลเมืองของรัฐในการพัฒนาประเทศและพัฒนาดตนเองและนำมาซึ่งปัญหาสังคมอีกหลายประการ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้

ข้อเสนอแนะ

ในประเทศโปรตุเกสได้ใช้การกำหนดปริมาณที่สันนิษฐานว่าเป็นผู้เสพยาเสพติดตามกฎหมายชื่อว่า Decree Law 15/93 of 22 January 1993 โดยสาระสำคัญ คือ

1) ผู้ครอบครองยาเสพติดเพื่อใช้เสพใน 10 วัน ไม่มีความผิด
 2) หากผู้นั้นถูกจับจะส่งไปให้คณะกรรมการท้องถิ่นช่วยเหลือบำบัด A local Commission for the Dssuasion of Drug Addiction ซึ่งประกอบด้วย นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ หนายความ

3) หากเป็นการค้ายาเสพติดต้องระวางโทษจำคุก 1-5 ปี หรือ 4-12 ปี แล้วแต่ประเภทยาเสพติด

4) หากผู้ค้ายาเสพติดเป็นการกระทำการค้ายาเพื่อนำเงินมาเสพจะได้รับการลดโทษ” (สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล และปกป้อง ศรีสนิท, 2558 : 25 - 26) เมื่อพิจารณาจากกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดของประเทศโปรตุเกสจะเห็นได้ว่าผู้ครอบครองยาเสพติดเพื่อใช้เสพใน 10 วัน ไม่มีความผิดเลยแต่ในประเทศไทยการครอบครองยาเสพติดมีโทษ และหากครอบครองเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดจะมีโทษถึงครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งเป็นเหตุให้กฎหมายผลักดันผู้เสพให้กลายเป็นผู้ค้ายาเสพติดโดยใช้กฎหมายกำหนดปริมาณยาเสพติดในการสันนิษฐานว่าเป็นผู้จำหน่ายยาเสพติดซึ่งไม่สามารถนำตัวผู้ที่เป็นเพียงผู้เสพยาเสพติดให้กลับมาเป็นพลเมืองที่ดีได้ กลับผลทำให้ผู้เสพกลายเป็นผู้ค้ายาเสพติดเมื่อออกจากเรือนจำเพราะฐานะที่ถูกลงโทษกฎหมายถือว่าเป็นผู้ค้ายาเสพติดนั่นเอง ปัจจุบันรัฐควรเปลี่ยนมุมมองและพิจารณาถึงวิวัฒนาการของกฎหมายต่างประเทศในโลกเพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้กับประเทศไทยเพื่อคุ้มครองผู้เสพยาเสพติดเป็นผู้ป่วยให้สามารถฟื้นฟูกลับสู่สังคมและกลับมาเป็นพลเมืองที่ดีในอนาคตได้ต่อไป

จากการวิจัย พบว่า ผลปรากฏว่าในต่างประเทศนั้นในประเทศที่ใช้หลักเรื่องเจตนาในการลงโทษผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีความได้ผลที่น่าพอใจทำให้อาชญากรรมลดลงอย่างมาก เช่นประเทศโปรตุเกสแต่ประเทศไทยการใช้หลักปริมาณยาเสพติดกลับไม่ได้ลดจำนวนอาชญากรเกี่ยวกับยาเสพติดลงแต่อย่างใด กลับมีผลเสียเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยมากยิ่งขึ้น ต่อมาเมื่อประเทศไทยได้มีพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายว่าด้วยยาเสพติด พ.ศ. 2564 ขึ้นใหม่ใน ภาค 3 บทกำหนดโทษก็ตามแต่เรื่องโทษก็อาศัยการลงโทษโดยมองที่ปริมาณอย่างมีนัยสำคัญแทนที่จะมองถึงเจตนาของบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

เดิมผู้วิจัยได้พิจารณาว่าควรมีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 เพื่อให้เปลี่ยนการกำหนดปริมาณยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 ตามมาตรา 15 วรรคสาม และเปลี่ยนแปลงการลงโทษทางอาญา มาตรา 65 ถึง มาตรา 67 ในบางกรณี

ให้เกิดความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้นแต่กฎหมายทั้งฉบับได้ถูกยกเลิกไปแต่ในการวิจัยก็ยังเป็นส่วนสำคัญเนื่องจากกฎหมายที่แก้ไขใหม่นั้นยังลงโทษผู้ที่ครอบครองเพื่อจำหน่ายรุนแรงโดยไม่มีการมองถึงเจตนาของผู้ครอบครองเป็นสำคัญว่าเสพหรือไม่ อย่างไรก็ตามจากการที่กล่าวมาแล้วข้างต้นควรมีการร่างกฎหมายใหม่ขึ้นเพื่อแก้ไขบทบัญญัติในตามที่ได้วิจัยมานั้น

ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.

โดยกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษโดยพระราชบัญญัตินี้มีบางประการที่ควรคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยตามสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติไว้ให้กระทำได้โดยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เดิมมาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“ยาเสพติดให้โทษ” หมายความว่า...

“จำหน่าย” หมายความว่า ขาย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้.....”

โดยแก้ไขร่างเป็นคำว่า “จำหน่าย” ให้แก้ไขเป็นว่า “จำหน่าย หมายถึง ขาย จ่าย แจก จ่าย แลกเปลี่ยน ให้ ในลักษณะแสวงหาผลประโยชน์ตอบแทนในลักษณะที่เป็นการค้ายาเสพติด เว้นแต่ การแจก การจ่าย การแจก แลกเปลี่ยนหรือให้กันเพื่อเสพกันระหว่างผู้เสพยาเสพติดด้วยกัน” ซึ่งปัจจุบันนี้พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 มาตรา 1 ก็บัญญัติไว้เหมือนเดิมกับพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษจึงสมควรแก้ไขร่างที่ผู้วิจัยกล่าวไว้แล้วข้างต้น

ต่อมาแก้ไขในมาตรา 15 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เว้นแต่รัฐมนตรีได้อนุญาตเฉพาะในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ..”

(2) แอมเฟตามีนหรืออนุพันธ์แอมเฟตามีน มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามร้อยเจ็ดสิบห้ามิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไปหรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่หนึ่งจุดห้ากรัมขึ้นไป (ยกเลิกแล้ว)

โดยแก้ไขในร่างมาตรา 15 วรรคสาม เป็นว่า “(2) แอมเฟตามีนหรืออนุพันธ์แอมเฟตามีน มีปริมาณคำนวณยาเสพติดที่ใช้เสพเกินปริมาณต่อคน ที่ใช้ยาเสพติดเป็นเวลา 10 วันขึ้นไป หรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่หนึ่งจุดห้ากรัมขึ้นไป” ซึ่งแม้ยกเลิกไปแล้วผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการแก้ไขให้กฎหมายใหม่แก้ไขไปด้วยให้เห็นถึงลักษณะของผู้เสพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

โดยปัจจุบันนี้ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ขึ้น โดยมาตรา 90 บัญญัติว่า “ห้ามผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติด ให้โทษในประเภท 1 เว้นแต่เป็นกรณีที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 34 หรือมาตรา 35 (3)” การบัญญัติกฎหมายให้เรื่องการครอบครองเพื่อจำหน่ายมีโทษรุนแรงมากไม่มีการบัญญัติเกี่ยวปริมาณสารบริสุทธิ์ของยาเสพติดไว้ไว้”

โดยปรากฏในลักษณะ 4 บทกำหนดโทษเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย มีไว้ในครอบครอง หรือนำผ่านซึ่งยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์

มาตรา 145 บัญญัติว่า “ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ ในประเภท 1 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 90 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท...”

มาตรา 107 บัญญัติว่า “การมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ประเภท 2 หรือประเภท 5 หรือ วัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 หรือประเภท 2 ในปริมาณเล็กน้อยซึ่งไม่เกินปริมาณที่รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวงให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ” มาตรา 107 บัญญัติแตกต่างกับกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดเดิมซึ่งมีลักษณะที่แปลกเพราะไม่ได้กำหนดปริมาณยาเสพติดไว้ว่าจำนวนเท่าไร ที่ว่า “เล็กน้อย” ซึ่งยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในขณะนั้นว่าปริมาณเท่าใด แต่ที่สำคัญคือเจตนาช่วยผู้เสพให้ได้รับโทษน้อยลงอันเป็นเรื่องที่ดี แต่เมื่อปริมาณยาเสพติดไม่ชัดเจนนั้นในการกำหนดว่าครอบครองเพื่อจำหน่ายหรือเสพออาจเป็นมาตรการที่ยิ่งเด็ดขาดขึ้นก็ได้

ดังนั้น จากการวิจัยเชิงเอกสารการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นจึงเป็นแนวทางให้รัฐต้องมีการแก้ไขกฎหมายตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติดอย่างเร่งด่วนเพื่อให้ผู้ป่วยซึ่งเสพติดยาเสพติดกลับมามีโอกาสกลับคนสู่สังคมในฐานะพลเมืองที่ดีต่อไปซึ่งควรพิจารณาการบัญญัติกฎหมายโดยมองในภาพรวมมากกว่าที่จะใช้มาตรการปราบปรามเท่านั้นเพราะจากที่ผ่านมาไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ได้เลยกลับเพิ่มภาระให้รัฐในด้านค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้ป่วยและผู้ค้ายาเสพติดรายย่อยมากขึ้นไปจนกลายเป็นปัญหาที่หาทางออกไม่ได้เหมือนเช่นปัจจุบันที่พลเมืองที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดล้นคึก โดยรัฐไม่คิดหามาตรการอื่น ๆ มาช่วยพลเมืองของตนเองเลยซึ่งกฎหมายใหม่เกี่ยวกับยาเสพติดก็ยังไม่แน่ว่าจะช่วยให้สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยดีขึ้นหรือไม่อย่างไร เพราะเหตุผลกฎหมายว่าไม่

พิจารณาเจตนาของผู้กระทำผิดเป็นสำคัญในการลงโทษผู้ต้องหาหรือจำเลยและปรับบทการคำยาเสพติดให้โทษในสังคมไทย

เอกสารอ้างอิง

- กอบกุล จันทวโร และคณะ. (2558). *มาตรการทางกฎหมายในการพัฒนาทางเลือกสำหรับผู้กระทำผิดคดี ยาเสพติดเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ : สำนักกิจการในพระตำริ สำนักกิจการในพระตำริ พระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม.*
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2549). *คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1. กรุงเทพฯ : จีระวิชาการพิมพ์.*
- คณะกรรมการการศาลว่าด้วยนโยบายยาเสพติด. (2557). *เข้าควบคุม : เส้นทางสู่ นโยบายยาเสพติดที่มีประสิทธิผล = Taking control : pathways to drug policies that work. กรุงเทพฯ : สำนักกิจการในพระตำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา.*
- ปะวีณี ไพรทอง. (2551). *ปัญหาการนำบทสันนิษฐานเด็ดขาดมาใช้ในพระราชบัญญัติ ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522. คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.*
- สิงห์พิทักษ์ ละมุลมอญ. (2556). *ปัญหาการใช้ดุลยพินิจของศาลในการบังคับใช้พระราชบัญญัติฟื้นฟู สมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545. (30 สิงหาคม 2564). สืบค้นจาก https://library.coj.go.th/pdf-view.html?fid=1524&table=files_biblio.*
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล และ ปกป้อง ศรีสนิท. (2558). *การศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางการลงโทษ : หลักการลงโทษที่ได้สัดส่วน กรณีคดียาเสพติดให้โทษ. กรุงเทพฯ : สำนักกิจการในพระตำริพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม.*
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม. (2546). *แนวทางการดำเนินงาน Roadmap การต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ระยะที่ 3 (3 ธันวาคม 2546 – 30 กันยายน 2547). (30 สิงหาคม 2564) สืบค้นจาก <https://www.ogad.ago.go.th/dagsu/images/stories/v47/v43.pdf>.*
- อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ. (2562). *ทฤษฎีอาญา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.*